

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Lausuntopyyntö säädösluonnoksista 1) Luonnos STM:n asetukseksi ensihoitopalvelusta, hankenumero STM094:00/2016 sekä 2) Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ensihoitoa koskevat muutokset vuonna 2019, hankenumero STM032:00/2017

1) Luonnos STM:n asetukseksi ensihoitopalvelusta, hankenumero STM094:00/2016

Lausunnolla olevalla asetusesityksellä uudistetaan kokonaan ensihoidon palvelutasopäätöksen laatimista koskevat säännökset, täsmennetään ensihoitopalvelun ja ensihoidokeskusten tehtäviä sekä kenttäjohtajan tehtäviä. Ensihoitopalvelun henkilöstön kelpoisuusehtoja väljennettäisiin niin, että ensivasteyksiköissä riittäisi yksi ensivastetoimintaan koulutuksen saanut nykyisen kahden sijasta. Lisäksi uusi ensihoitopalvelun yksikkö, jossa työskentelisi yksi hoitotason ensihoitaja, otetaan käyttöön. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2018 alusta.

SuPerista säädösluonnokset ovat hyvät ja tarpeelliset. Valviran raportin (2014) mukaan ensihoidon saavutettavuudessa ja ensihoitopalveluiden yhdenvertaisuudessa on ollut huomattavia eroja sairaanhoitopiirien välillä. Esitetyillä uudistuksilla on mahdollista saavuttaa yhdenvertaiset, laadukkaat ja potilasturvalliset ensihoidon palvelut huomioiden alueelliset erot ensihoidotehtävien määrissä ja järjestämistavoissa.

Kehittyvän teknologian myötä ensihoidotehtävät siirtyvät yhä enemmän kotona annettavaan hoitoon. SuPerista on tärkeää, että ensihoitopalveluiden kehittyessä myös muuttuneet koulutustarpeet huomioidaan. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, lähihoitajan, perustason ensihoidon osaamisalan koulutuskokeilu aloitettiin 2014 vastaamaan muuttuneisiin ensihoidon tarpeisiin. Tavoitteena on tuottaa työelämään entistä koulutetumpia ja osaavampia ensihoidon työntekijöitä, jotka voivat työskennellä laadukkaasti perus- ja hoitotason ensihoitopalveluissa.

2§ Ensihoitopalvelun tehtävät

4 kohta

Asetukseen tehtävän kielellisen korjauksen mukaan sairaanhoitopiirien kuntayhtymien ja meripelastusviranomaisten velvoite sopia käytännön tasolla toimintamalleista tulee koskemaan hoitotason ensihoitopalvelun sijasta kaikkea ensihoitopalvelua. SuPerista tämä on hyvä korjaus, koska ensihoitopalvelua koskevan muun lainsäädännön nojalla kansalaisille on pystyttävä kaikissa tilanteissa aloittamaan ja antamaan hänen tilansa edellyttämä perustason ensihoito.

8 kohta

Ensihoitopalveluiden toimintatietojen perusteella suunnitellaan, kehitetään ja seurataan ensihoitopalveluiden toimintaa. Toimintatiedot eivät ole aikaisemmin olleet Valviran käytössä. Säännöstarkennuksella tiedot annetaan myös Valviran käyttöön lupa- ja valvontatehtävien hoitamiseen.

SuPer on säännöstarkennuksen kannalla. Sote- uudistuksessa viranomaisten työt- ja tehtävänkuvat muuttuvat, samoin organisaatorakenteet. Tarkennuksella parannetaan kansalaisten yhdenvertaisuutta ensihoidon saatavuudessa, kun sitä seurataan, samoin laadun varmistus paranee. Säännöstarkennus tukee myös kansalaisten lakisääteisten oikeuksien toteutumista muistutus- ja kanteluasioissa.

3 § Eritysvastuualueen ensihoitokeskuksen tehtävät

2 kohta

Pykälään lisätyn kohdan mukaisesti ensihoitopalvelut on suunniteltava huomioiden 12 laajan päivystyksen sairaalaa ja muut alueen sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelyt. Ensihoidon potilaat on pystyttävä kuljettamaan aluerajoista riippumatta suoraan tarkoituksenmukaiseen ja mahdollisuuksien mukaan lopulliseen hoitopaikkaan. SuPerin mielestä uudistuksella on selkeitä kustannussäästöjä, jatkohoito- ja kuntoutusmahdollisuudet paranevat, kun palvelut pystytään tuottamaan lähipalveluina.

Potilaiden ongelmat ovat usein moninaiset ja heidän hyvä hoitonsa edellyttää paikallisten olosuhteiden tuntemista. Erityisesti lasten, nuorten ja sosiaalihuollon potilaiden kohdalla asiaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Valtakunnallisesti epäyhtenäiset potilastietojärjestelmät ovat lisäksi uhka hoidon jatkuvuudelle aluerajan ulkopuolella. Tämä ongelma tulee todennäköisesti kasvamaan, kun sote- ja maakuntaudistuksen myötä palveluiden tuottajat muuttuvat.

4 § Ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksen sisältö.

Ensihoidon palvelutasopäätös uudistuksen tavoitteena on parantaa ensihoidon alueellista saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta, potilasturvallisuutta ja tavoiteaikojen toteutumista valtakunnallisesti yhtenäisin perustein. SuPerista uudistus on hyvä. Esitetty palvelutasopäätös tukee ensihoitopalveluiden tasaisen saavutettavuuden, huomioiden maamme väestön alueellisen keskittymisen kaupunkeihin ja ruuhkahuiput. Ensihoitopalveluiden toteutumien seuranta sairaanhoitopiirin välillä ja valtakunnallisesti yhtenäisin perustein varmistaa ensihoitopalveluiden laadun ja kustannustehokkuuden.

SuPerista on tärkeää, että ensihoitohenkilöstön koulutustasoa määriteltäessä huomioidaan ensihoidon muuttuneet ja lisääntyneet tehtävät erityisesti ikäihmisten koteihin ja hoitopaikkoihin. Ensihoito ei saa olla pelkästään potilaan kuljettamista päivystykseen, vaan se on kytkettävä kiinteäksi osaksi potilaan hoidon tarpeen arviointia ja hoitamista kohteessa, jotta vältetään turhilta kuljetuksilta.

SuPerista valmisteilla oleva palvelun laadun mittaaminen on välttämätön uudistustyössä.

8 § Ensihoitopalvelun yksiköt ja henkilöstö

SuPerista esitys henkilöstön koulutusvaatimuksista ensihoidon yksiköissä on hyvä ja tarpeellinen. Henkilöstömenot muodostavat suuren osa ensihoitopalveluiden kustannuksista. Ei ole tarkoituksenmukaista, että kaikkien ammattiryhmien osaamista ei hyödynnetä täysimääräisesti silloin kun se on mahdollista. Esityksessä ehdotetaan, että vähintään yhdellä henkilöllä ensivasteyksikössä riittäisi soveltuva koulutus, SuPer kannattaa muutosta.

Momentin 2 kohta

SuPerin mielestä perustason ensihoidon ambulanssin henkilöstörakenne esityksen mukaisesti on hyvä. Esityksen mukaisesti vähintään toisella on oltava ensihoitoon suuntautunut terveydenhuoltoalan koulutus. SuPer kannattaa myös esitystä hoitotason yksikön henkilöstörakenteesta ja tutkintovaatimuksista.

Työnantajien on tärkeä tunnistaa perustason ensihoitoon suuntautuneen lähihoitajan valmiudet työskennellä niin perustason kuin hoitotason yksiköissä. Uudistetussa perustason ensihoitajan tutkinnossa

on painotettu tulevaisuuden osaamistarpeita kuten viranomaisyhteistyötä ja akuuttihoitotyötä. Valmistuneilla on huomattavasti paremmat valmiudet työskennellä ensihoitotehtävissä, sekä laajempaa ja syvällisempää osaamista.

2) Terveystieteiden ensihoitoa koskevat muutokset vuonna 2019, hankenumero STM032:00/2017

Terveystieteiden ensihoitoa koskevat muutokset ovat osa sote- ja maakuntauudistusta. Muutoksen myötä ensihoitopalvelut säädetään maakuntien tehtäväksi.

39 § Ensihoitopalvelun järjestäminen

Ensihoitopalveluiden toiminnallisessa kokonaisuudessa ja hoitoketjujen sujuvuudessa muodostavat erilaiset kotona annettavat palvelut tärkeän osan. Niiden tarpeen on arvioitu kasvavan väestön ikääntymisen ja laitoshoidon purun myötä. SuPerin mielestä ensihoidon lisääntyneihin käynteihin ikäihmisten luona pystytään vastaamaan hyvällä toiminnan suunnittelulla ja moniammatillisella yhteistyöllä. Uudistustyössä on huomioitava ensihoidon ja kotihoidon välinen yhteistyö. Lähi- ja perushoitajat vastaavat suurimmaksi osaksi kotihoidon asiakaskäynneistä. Heidän osaamisensa turvaaminen ja ottaminen mukaan toiminnan suunnitteluun on hyvä lähtökohta kotihoidon ja ensihoidon väliselle yhteistyölle, josta hyötyvät niin asiakkaat kuin yhteiskunta.

Tulevassa maakuntauudistuksessa maakuntien vastuulla on ensihoitopalveluihin osallistuvan henkilöstön koulutus, riittävyys ja osaamisen ylläpitäminen. SuPerista on tärkeää, että muutostyössä kiinnitetään huomiota maakuntien vastuuseen henkilöstön osaamisesta ja täydennyskoulutusvelvoitteesta. Työelämän muuttuviin vaatimuksiin vastaaminen edellyttää elinikäistä oppimista ja henkilöstön osaamisen kehittämistä.

40 § Ensihoitopalvelun sisältö

Pykälän 1 kohdassa painotetaan potilaan hoidon tarpeen arviointia, niin että potilaan tarvitsemat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut voidaan tarvittaessa järjestää potilaan luo mahdollisimman sujuvasti. Ensihoidon henkilöstön koulutusvaatimukset, mahdollistavat ensihoitoon suuntautuneiden lähihoitajien laaja-alaisen hyödyntämisen ensihoitopalveluissa. He ovat lähihoitajina sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joiden osaamiseen kuuluu potilaiden sosiaalihuollon tarpeen arviointi osana kokonaisvaltainen hoidon tarpeen arviointia.

Pykälän 6 kohdan mukaan ensihoitopalveluun kuuluu tarvittaessa psykososiaalisen tuen piiriin ohjaaminen. SuPer painottaa, että psykososiaalipalvelut on huomioitava tasavertaisesti terveydenhuollon palveluiden kanssa osana kiireellistä hoitoa, niin että potilaiden psykososiaalisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan yhdenvertaisesti terveyspalveluiden kanssa kaikkina vuorokauden aikoina asuinpaikasta riippumatta. Tämä on huomioitava henkilöstörakenteissa. Sosiaalipäivystystyö, joka ei edellytä viranomaispäätöstä soveltuu hyvin ensihoitoon suuntautuneille lähihoitajille, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöille.

46 § Ensihoitokeskus

Hätäilmoituksissa ja ensihoidon tehtävissä on paljon sellaisia, joissa ei ole kyse hätätilanteesta. Työssä kohteessa painottuu silloin koulutettujen, kokeneiden, asiakkaat tuntevien terveydenhuollon ammattihenkilöiden rooli. Heillä on mahdollisuus rekisteröitymisen kautta päästä tarkistamaan potilaan terveystietoja, joilla on iso merkitys hoidon tarpeen arvioinnissa. Lausunnolla olevassa esityksessä asiaa on tarkoitus parantaa kansallisella päivystysneuvonta ja ohjauspalvelulla, jolloin osa hätäilmoituksista voidaan siirtää asianmukaiseen palvelutarpeen arviointiin ja ensihoitoresurssien tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

SuPer on aikaisemmissa lausunnoissaan myös painottanut koulutettujen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden merkitystä kotihoidossa. Kotihoidossa hoidetaan entistä monisairaampia ja huonokuntoisempia vanhuksia, joiden hoito on terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimintaa. Kouluttamatonta henkilöstöä voidaan käyttää ainoastaan avustavissa, ei hoidollisissa tehtävissä. Kouluttamattoman henkilöstön käyttäminen kotihoidossa johtaa kalliisiin ja ensihoidon käynteihin ja turhiin päivystyskäynteihin.

SuPer kannattaa pykälän 5 momenttia, jonka mukaan ensihoitokeskuksen yhteistyöstä soiaalipäivystyksen kanssa säädetään sosiaalihuoltolain 29 a §:n mukaan.

Silja Paavola
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisjohtaja

Lisätietoja asiantuntija Elina Ottela (09) 2727 9154, elina.ottela@superliitto.fi